

Goudeerlijk: Het verhaal van Papua

Amsterdam | 12 december 2025

1. *Hoe reflecteert het Nationaal Archief op zijn eigen positie in de geschiedschrijving van West Papua?*

Als Nationaal Archief zijn wij een bewaarplaats van archieven. Het beheren van archieven is immers onze wettelijke taak (Archiefwet 1995). Wij zijn geen geschiedschrijvers, ook geen onderzoeksinstituut. Wij zijn expert op het gebied van het duurzaam toegankelijk houden van informatie. Dat wil zeggen wij bewaren authentieke archieven voor de eeuwigheid, zowel papieren als digitale archieven. We schrijven daarmee geen geschiedenis, maar we bewaren de bronnen zoals ze geschreven zijn. En we bewaren die met het doel dat daar onderzoek in kan worden gedaan door iedereen, nu en later. We bieden het archiefmateriaal aan, en laten onderzoekers daarover steeds weer hun eigen conclusies trekken. Onderdeel van toegankelijkheid is ook context geven bij een archief, in de vorm van een archiefbeschrijving. In een archiefbeschrijving is bijvoorbeeld te lezen in welke tijd een archief is ontstaan, wat de taak is van de overheidsorganisatie die het archief heeft gevormd, en of het archief volledig openbaar is, of beperkt openbaar. Als het archief beperkt openbaar is het archief nog steeds in te zien, maar alleen als er voldaan wordt aan de voorwaarden.

2. *Hoe kijkt het Nationaal Archief naar het gebrek aan archiefmateriaal vanuit Papua perspectief?*

Als Nationaal Archief beheren wij de archieven van de rijksoverheid. Alle organisaties die onderdeel zijn van de rijksoverheid moeten een bepaald deel van hun archieven, namelijk het deel dat als 'blijvend te bewaren' is aangemerkt in een openbare selectielijst, naar een archiefbewaarplaats zoals het Nationaal Archief overbrengen; volgens de Archiefwet. De archieven die we in collectie hebben zullen daarom niet, of zeer beperkt een Papua-perspectief hebben, maar veelal het perspectief van de Nederlandse overheid, het perspectief van de (koloniale) macht. We hebben in onze collectie naast archieven van de rijksoverheid ook particuliere archieven en archieven van organisaties die van nationaal belang zijn geweest. Ook binnen deze categorie zijn op dit moment geen archieven in onze collectie die vanuit een Papua perspectief gevormd zijn.

3. *Welke rol neemt het Nationaal Archief aan in het samenwerken met Papua's en organisaties voor en door de gemeenschap in het includeren van Papua archieven in het Nationaal Archief?*

Op dit moment hebben wij geen acquisities lopen van Papua archieven. Wij hebben contacten in ons netwerk die ons van expertise voorzien bijvoorbeeld in het aanbrengen

van context over de archieven over Papua die we wel in beheer hebben, of om de hiaten die we hebben beter te herkennen. In onze winkel en in onze bibliotheek bieden wij boeken aan van experts die context bieden bij onze collectie.

4. *Waar is de regel: 'stukken zijn pas na 75 jaar beschikbaar' op gebaseerd?*

Er is geen algemene regel dat stukken pas na 75 jaar beschikbaar worden. Archiven zijn openbaar of beperkt openbaar, en dit werkt als volgt. Wanneer archiven aan ons worden overgebracht geldt dat zij in principe openbaar worden. Dat betekent dat iedereen de archiven kan bekijken op de studiezaal van het Nationaal Archief en er foto's van kan maken. De archiven worden openbaar, tenzij er redenen zijn dat dit niet kan. De Archiefwet noemt drie redenen waarom stukken beperkt kunnen worden aan de openbaarheid: 1) de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer (privacy), 2) het belang van de staat en zijn bondgenoten, en 3) het voorkomen van de onevenredige benadeling van een ander belang dan de genoemde twee belangen. Als archiefstukken een openbaarheidsbeperking krijgen, kan dat voor maximaal 75 jaar. Hieruit komt deze 75 jaar openbaarheidsbeperking vandaan, waar jullie naar vragen. Maar een openbaarheidsbeperking kan ook korter zijn, bijvoorbeeld 25 of elk ander aantal jaar. 75 jaar is het maximum, al kan het bij uitzondering voorkomen dat het wordt verlengd. Bijvoorbeeld als er gevoelige gegevens van heel jonge kinderen voorkomen in archiefstukken. In de archiefbeschrijving van een archief kun je lezen welke openbaarheidsbeperking geldt en tot welke datum bij een specifiek archief. De beperkt openbare archieven zijn ook in te zien, maar dan moet wel voldaan worden aan de voorwaarden om deze in te zien.

5. *Hoe reflecteert het Nationaal Archief op het 'centraal stellen van het recht op informatie voor de burger' versus het beschermen van mogelijke gevoeligheden voor de Nederlandse staat, of onderdelen daarvan, door lange geheimhoudingstermijnen?*

Wij staan als archief voor het recht op informatie van de burger. Bij het verwerven van archieven adviseren wij altijd om archiven zoveel mogelijk openbaar te maken. Dus: openbaar, tenzij. En waar ze beperkt worden aan de openbaarheid, adviseren we altijd welke termijn daarvoor passend is. In het geval van privacy wordt het soms 75 jaar, omdat dit als een passende termijn wordt beschouwd, waarna de personen die in de stukken voorkomen waarschijnlijk niet meer in leven zijn. Ook kijken we altijd of archiven die beperkt zijn vanwege privacy eventueel eerder openbaar kunnen worden. We proberen altijd te voorkomen dat beperkingstermijnen onnodig lang zijn. Maar het is belangrijk om te vermelden dat ook beperkt openbare archieven in te zien zijn, als er voldaan wordt aan de voorwaarden.

6. *In hoeverre is het Nationaal Archief zich bewust dat de verhalen in de archieven een construct zijn van voornamelijk witte mannelijke perspectieven?*

We zijn ons ervan bewust dat de archieven die wij beheren, omdat het gaat om overheidsarchieven, voornamelijk een perspectief van de macht zijn. En aangezien de macht veelal in handen was van witte mannen, kunnen we bevestigen dat het inderdaad veelal gaat om een perspectief van witte mannen. Van de machtelozen hebben wij weinig archieven in de collectie. Dat geldt overigens niet alleen voor de geschiedenis van Papua, maar breder: het geldt voor zowat alle archieven van de (koloniale) geschiedenis en conflicten. Wij zijn ons daarvan bewust.

7. *En in hoeverre zijn jullie bezig om burgers daarover te informeren en de juiste context te bieden?*

Wij zijn hiermee begonnen. We hebben veel archieven in huis, zo niet alle, die één perspectief bieden, en andere archieven onbelicht laten. We willen hierbij context bieden. Hiervoor heeft het Nationaal Archief de werkgroep Taal, Terminologie en Context opgericht, die bezig is met het inclusiever maken van onze toegangen en archiefbeschrijvingen. Zo zijn er bijvoorbeeld waarschuwingen, zogenaamde *trigger warnings*, geplaatst bij archieven die schokkend taalgebruik of inhoud bevatten. Daarnaast gaat de werkgroep aan de slag met archiefbeschrijvingen, die vaak in de tijd van archiefvorming zijn geschreven en vandaag de dag niet meer kloppen of ongepast taalgebruik kunnen bevatten. Eind dit jaar starten we met de daadwerkelijke aanpassingen van toegangen van twee veel geraadpleegde koloniale archieven. Dit communiceren we t.z.t. ook aan het publiek via de website. Helaas is het vanwege het grote aantal archieven onmogelijk om de toegangen alle koloniale archieven in retrospectief aan te passen.
